III

(Valmistavat säädökset)

EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEA

EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEAN 560. TÄYSISTUNTO (JDE) – INTERACTIO, 27.4.2021–28.4.2021

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi eurooppalaisesta datahallinnosta (datahallintosäädös)”

(COM(2020) 767 final)

(2021/C 286/08)

Esittelijä: **Giuseppe GUERINI**

Toinen esittelijä: **Marinel Dănuț MUREŞAN**

Lausuntopyyntö	Euroopan unionin neuvosto, 11.12.2020
	Euroopan parlamentti, 14.12.2020
Oikeusperusta	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 114 artikla
Vastaava jaosto	Sisämarkkinat, tuotanto ja kulutus
Hyväksyminen jaostossa	31.3.2021
Hyväksyminen täysistunnossa	27.4.2021
Täysistunnon nro	560
Äänestystulos	
(puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	234/3/13

1. **Päätelmät ja suositukset**

1.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) suhtautuu myönteisesti datahallintoa koskevaan asetusehdotukseen, jolla täydennetään direktiiviä (EU) 2019/1024 ([1]) (avointa dataa koskeva direktiivi) ja jossa keskitytään julkisen sektorin elinten hallussa olevaan dataan, johon sovelletaan muiden osapuolten oikeuksia.

1.2 ETSK pitää tätä aloitetta hyödyllisenä ja tarpeellisena, sillä digitaalisen datan käsittely, säilyttäminen ja jakaminen ovat saamassa yhä suuremman merkityksen paitsi talouden myös yhteiskunnan ja kansalaisten kannalta tilanteessa, jossa yksityishenkilöt, viranomaiset ja yritykset nivoutuvat osaksi monimutkaista ja monisäikeistä sääntely-ympäristöä.

1.3 ETSK katsoo, että on otettava käyttöön yhdenmukaistettu sääntelykehys, jonka avulla kyetään parantamaan kansalaisten, kuluttajien, pk-yritysten ja erityisesti mikroyritysten luottamusta tietojensa asianmukaiseen suojeluun, jotta voidaan edistää talouden toimijoiden sekä tutkimus- ja kehittämislaitosten kehittymismahdollisuuksia.

([1]) EUVL L 172, 26.6.2019, s. 56.

1.4 ETSK kannattaa komission tavoitetta soveltaa käsillä olevassa lausunnossa tarkasteltavaa asetusta hallintoon, julkisen sektorin elimiin ja julkisoikeudellisiin laitoksiin noudattaen lähestymistapaa, joka kattaa kaikki julkiseen sektoriin kuuluvat toimijat näiden organisaatiomuodosta riippumatta.

1.5 ETSK pitää tärkeänä, että kun tekoälylaitteiden avulla tapahtuva datan hallinta ja käsittely liittyvät työelämään, huolehditaan asianmukaisista tavoista kuulla työmarkkinaosapuolia ja neuvotella näiden kanssa etukäteen asiaan liittyvistä seikoista. Myös järjestäytynyt kansalaisyhteiskunta on otettava mukaan silloin, kun tällaiset välineet vaikuttavat kansalaisten oikeuksiin.

1.6 ETSK kannattaa ehdotusta nimetä kansalliset viranomaiset, joiden tulee varmistaa uusien sääntöjen asianmukainen valvonta.

1.7 ETSK on samaa mieltä siitä, että on hyödyllistä perustaa yhteyspisteitä kuhunkin jäsenvaltioon, ja suosittaa, että yhteyspisteet ovat kaikkien asianomaisten osapuolten saavutettavissa, jotta varmistetaan toiminnan tehokkuus ja edistetään hyvää yhteistyötä kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden ja työmarkkinaosapuolten kanssa.

1.8 ETSK pitää tervetulleena sitä, että ehdotuksessa säännellään organisaatioita, jotka harjoittavat altruistista datan hallintaa, ja kannattaa vaatimusta, jonka mukaan tällaisten organisaatioiden on oltava oikeudelliselta asemaltaan voittoa tavoittelemattomia yhteisöjä ja pyrittävä yleisen edun mukaisiin tavoitteisiin riippumattomina ja itsenäisinä suhteessa muihin organisaatioihin, jotka hallinnoivat dataa voitontavoittelumielessä.

1.9 ETSK pitää erityisen kiinnostavana ehdotettuun asetukseen sisältyvää mahdollisuutta tunnustaa osuuskuntamalliin perustuvan datan hallinnan ja vaihdon hyödyllisyys keinona suosia kansalaisia sekä mikroyrityksiä, pieniä ja keskisuuria yrityksiä, itsenäisiä ammatinharjoittajia ja vapaiden ammattien harjoittajia.

1.10 Osuuskuntamalli voisi myös olla erittäin hyödyllinen väline puolueettomassa ja yhteistyössä toteutettavassa datan hallinnassa. ETSK kannustaakin komissiota ja jäsenvaltioita tukemaan kansalaisia sekä pk-yrityksiä ja niiden organisaatioita, jotta ne voisivat toteuttaa aloitteita keskinäisten organisaatioiden kehittämiseksi datan hallintaa ja vaihtoa varten.

1.11 ETSK katsoo, että henkilötietojen suoja yhdessä digitaalisen identiteetin ja yksityisyyden suojan kanssa ovat olennainen osa datahallintoa, ja ne liittyvät suoraan kysymykseen ihmisarvon ja perusoikeuksien kunnioittamisesta. Tästä syystä komitea pitää ehdottoman tärkeänä tunnustaa henkilötietojen omistusoikeus, jotta unionin kansalaisilla on mahdollisuus valvoa omien tietojensa käyttöä.

2. **Komission ehdotus**

2.1 Tässä tarkasteltavalla komission ehdotuksella pyritään seuraaviin tavoitteisiin:

i. Asetetaan julkisen sektorin data saataville uudelleenkäyttöä varten tilanteissa, joissa tällaiseen dataan sovelletaan muiden osapuolten oikeuksia.

ii. Sallitaan datan jakaminen yritysten kesken.

iii. Sallitaan henkilötietojen käyttö yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisesti.

iv. Sallitaan datan käyttö altruistisista syistä.

2.2 Ehdotuksella täydennetään avoimesta datasta ja julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäytöstä annettua direktiiviä (EU) 2019/1024 (avointa dataa koskeva direktiivi), ja siinä keskitytään julkisen sektorin elinten hallussa olevaan dataan, johon sovelletaan muiden osapuolten oikeuksia.

2.3 Ehdotus perustuu SEUT-sopimuksen 114 artiklaan, ja sen tavoitteena on lähentää jäsenvaltioiden lainsäädäntöä ja hallinnollisia käytäntöjä, jotta varmistetaan tietojen liikkuvuus Euroopan unionissa yhdenmukaistetussa sääntely-ympäristössä, jolla kyetään varmistamaan sisämarkkinoiden asianmukainen vahvistaminen julkisen sektorin elinten hallussa olevien tietojen liikkuvuuden osalta.

2.4 Asetuksen I luvussa määritellään asetuksen soveltamisala ja vahvistetaan

i. edellytykset, jotka koskevat julkisen sektorin elinten hallussa olevien tiettyjen datan luokkien uudelleenkäyttöä EU:ssa

ii. datan jakamispalvelujen tarjoamista koskevat ilmoitus- ja valvontapuitteet

iii. vapaaehtoisen rekisteröitymisen puitteet yhteisöille, jotka keräävät ja käsittelevät altruistisiin tarkoituksiin saataville asetettua dataa.

2.5 Asetuksen II luvussa luodaan mekanismi, jonka avulla voidaan käyttää uudelleen eräitä julkisen sektorin datan luokkia, joiden käytön ehtona on muiden osapuolten oikeuksien kunnioittaminen. Muiden osapuolten oikeuksien suojelu voi olla aiheellista erityisesti henkilötietojen suojaan liittyvistä syistä mutta myös teollis- ja tekijänoikeuksien ja kaupallisen luottamuksellisuuden suojelemisen kannalta.

2.6 Jäsenvaltioiden on perustettava keskitetty yhteyspiste, joka tukee tutkijoita ja innovatiivisia yrityksiä sopivan datan löytämisessä, ja otettava käyttöön rakenteita, joilla tuetaan julkisen sektorin elimiä asianmukaisilla teknisillä välineillä ja alan sääntelykehys huomioiden.

2.7 Asetuksen III luvussa tavoitteena on lisätä luottamusta henkilötietojen ja muiden kuin henkilötietojen jakamiseen ja alentaa yritysten väliseen sekä yritysten ja henkilöasiakkaiden väliseen datan jakamiseen liittyviä liiketoimikustannuksia luomalla ilmoitusjärjestelmä tahoille, jotka aikovat toimia datan jakamisen alalla, sekä sääntelykehys niiden toimintaa varten. Näillä palveluntarjoajilla on velvollisuus pysyä puolueettomina datanvaihdossa. Ne eivät voi käyttää tällaista dataa muihin tarkoituksiin.

2.8 Asetuksen IV luvussa tavoitteena on helpottaa sellaisen datan altruistista jakamista, jonka yksityishenkilöt tai yritykset asettavat vapaaehtoisesti saataville yhteistä etua varten. Erityisesti siinä säädetään data-altruismipohjaisten organisaatioiden mahdollisuudesta rekisteröityä ”EU:ssa tunnustetuksi data-altruismipohjaiseksi organisaatioksi”, jotta voidaan lisätä luottamusta niiden toimintaan.

2.9 Tarkoituksena on myös kehittää data-altruismia koskeva yhteinen eurooppalainen suostumuslomake, jotta voidaan alentaa suostumusten keräämisestä aiheutuvia kustannuksia ja helpottaa datan siirrettävyyttä.

2.10 Asetuksen V luvussa vahvistetaan niiden viranomaisten toimintaa koskevat vaatimukset, jotka ovat toimivaltaisia valvomaan datan jakamispalvelujen tarjoajia ja data-altruismiin osallistuvia yhteisöjä koskevaa ilmoituskehystä ja panemaan sen täytäntöön. Luku sisältää myös säännöksiä, joilla pyritään suojelemaan tehokkaasti yksilön oikeuksia, ja jotka koskevat erityisesti oikeutta tehdä hallinnollinen valitus alan nimettyjen viranomaisten päätöksistä ja käyttää oikeussuojakeinoja.

2.11 Asetuksen VI luvussa perustetaan ”Euroopan datainnovaatiolautakunta”, joka helpottaa jäsenvaltioiden viranomaisten parhaiden käytäntöjen syntymistä erityisesti, kun kyse on datan uudelleenkäyttöä koskevien pyyntöjen käsittelystä, yhdenmukaisen käytännön varmistamisesta datan jakamispalvelujen tarjoajia koskevan ilmoituskehyksen osalta ja datan altruistisesta käytöstä.

2.12 Asetuksen VII luvun mukaan komissio voi antaa täytäntöönpanosäädöksiä data-altruismia koskevasta eurooppalaisesta suostumuslomakkeesta, ja VIII luku sisältää puolestaan datan jakamispalvelujen tarjoajia koskevan yleisen lupajärjestelmän toimintaan liittyviä siirtymäsäännöksiä ja loppusäännöksiä.

3. **Yleistä**

3.1 Komission ehdotus vaikuttaa asianmukaiselta ja tarpeelliselta, sillä digitaalisen datan käsittely, säilyttäminen ja jakaminen ovat saamassa yhä suuremman merkityksen paitsi talouden myös yhteiskunnan ja kansalaisten kannalta tilanteessa, jossa yksityishenkilöt, viranomaiset ja yritykset nivoutuvat osaksi monimutkaista ja monisäikeistä sääntely-ympäristöä.

3.2 Digitaalisen datan edistyksellinen hyödyntäminen voi mahdollistaa uusien tuotteiden kehittämisen ja perinteisten tuotantoprosessien tehostamisen, edistää tutkimusta, torjua ilmaston lämpenemistä ja parantaa energia- ja vesivarojen käyttöä niin, että samalla suojellaan entistä paremmin ihmisten terveyttä.

3.3 Datan tehokas ja asianmukainen käyttö edellyttää mahdollisuutta jakaa ja vaihtaa suuria datamääriä ja käyttää hyväksi tekoälylaitteiden laskentatehoa käsiteltäessä ja hyödynnettäessä tällaista dataa yhä kunnianhimoisempien yhteisen edun mukaisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Esimerkkinä tästä on datan vaihto sairauksien havaitsemiseksi ajoissa diagnostisen kuvantamisen avulla.

3.4 Joka hetki tuotetun, talteen otetun ja siirretyn datan monimutkaisuus ja määrä on johtanut sellaisten yritysten, organisaatioiden ja elinten syntymiseen, jotka ovat erikoistuneet datan hallintaan tai välittämiseen. Nämä tahot vaihtavat dataa joko kaupallisiin tarkoituksiin tai yleisen edun nimissä yhteisen hyvän edistämiseksi (erityisesti tieteellistä tutkimusta varten).

3.5 Nykyisessä taloudellisessa ja teknologisessa toimintaympäristössä data on erittäin arvokas ja hyödyllinen resurssi, johon liittyy merkittäviä eettisiä, taloudellisia ja poliittisia kysymyksiä ja jolla on huomattava vaikutus kilpailukykyyn ja kilpailuun paitsi yritysten myös jäsenvaltioiden välillä. Komissio onkin aiheellisesti päättänyt luoda oikeasuhteisen ja selkeän sääntelykehyksen julkista datahallintoa varten, jotta voidaan suojella sekä datan taloudellista että strategista arvoa eri aloilla, joilla valmius pitää hallussa ja käsitellä digitaalista dataa on keskeisen tärkeää.

3.6 ETSK katsoo, että arkaluonteisen ja erityisesti terveyteen liittyvän datan osalta on hyödyllistä laatia ja ottaa yleisesti käyttöön hyviä toimintatapoja. Esimerkkinä mainittakoon Microsoftin soveltama käytäntö: Microsoft on päättänyt varoittaa asiakkaitaan, kun jokin viranomaistaho on pyytänyt yritystä paljastamaan asiakkaan henkilötiedot.

3.7 ETSK antaa tunnustusta ja arvostusta komission ehdotuksen pääasialliselle tavoitteelle: luoda edellytykset sille, että kansalaiset, kuluttajat, itsenäiset ammatinharjoittajat ja vapaiden ammattien harjoittajat sekä yritykset (erityisesti pienet ja mikroyritykset) voivat jakaa dataansa tietoisina siitä, että sitä hallinnoivat säännellyt ja asianmukaisesti valvotut organisaatiot. Näin voidaan edistää luottamusta ja luoda sääntelykehys, joka on täysin yhteensopiva Euroopan unionin arvojen ja periaatteiden kanssa.

3.8 ETSK huomauttaa, kuten se on jo aiemmissa lausunnoissaan todennut, että käsiteltäessä kysymystä datahallinnosta ja tekoälyn välineistä tarvitaan eurooppalainen sääntelykehys, jolla varmistetaan algoritmien avoimuus ja jäljitettävyys, ihmisen suorittama tekoälyvälineiden valvonta ja perusoikeuksien kunnioittaminen.

3.9 On myös muistettava, että kun tällaisia tekoälyvälineitä otetaan käyttöön työpaikoilla, Euroopan komission on huolehdittava säännöistä työmarkkinavuoropuhelun ja neuvottelun vahvistamiseksi niin, että työntekijöiden edustajia kuullaan etukäteen, ja kannustettava perustamaan tekoälyvälineiden käyttöönottoa käsitteleviä kansallisia komiteoita tai seurantakeskuksia, joihin osallistuvat kaikki sidosryhmät: kuluttajat, pienet ja keskisuuret yritykset, ammattijärjestöt, työntekijöiden ja järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan edustajat.

3.10 Olisi myös tärkeää, että asetuksessa tasoitettaisiin tietä datanhallintapalvelujen käytön yleisten ehtojen hyväksymiselle, jotta EU:n julkaisemia tietosuojasääntöjä rikkovat lausekkeet datan luovuttamista tai dataan käsiksi pääsyä koskevissa sopimuksissa voitaisiin kumota oikeusteitse. Samasta syystä ETSK suosittaa, että suostumusperiaatetta yhdenmukaistetaan ja vahvistetaan yksinkertaistamalla evästeiden hyväksymis- ja hylkäämismenettelyä.

4. **Erityistä**

4.1 ETSK on tyytyväinen siihen, että komission ehdotus on perussopimuksiin sisältyvien suhteellisuus- ja toissijaisuusperiaatteiden mukainen, sillä siinä kehitetään ja ehdotetaan sääntöjä, joissa ei uhrata kohtuuttomasti yksityisiä intressejä suhteessa datan jakamisen ja asianmukaisen käytön tavoitteeseen.

4.2 Siksi asetus, jolla pyritään varmistamaan yhdenmukaiset säännöt, joita sovelletaan samanaikaisesti kaikkialla sisämarkkinoilla, vaikuttaa tarkoituksenmukaisimmalta välineeltä, sillä erilaiset kansalliset säännökset olisivat tehottomia ja aiheuttaisivat eurooppalaisille yrityksille, erityisesti pk-yrityksille, kohtuuttomia kustannuksia sääntöjen noudattamisesta, mikä haittaisi datan asianmukaista liikkumista.

4.3 Käytettäväksi valittu sääntelyväline vaikuttaa näin ollen soveltuvimmalta, jotta voidaan jatkaa sellaisten eurooppalaisten markkinoiden rakentamista, joilla data pystyy liikkumaan asianmukaisesti yhdenmukaistetun sääntelykehyksen ansiosta. Näin voidaan lujittaa kansalaisten, kuluttajien sekä pienten ja keskisuurten yritysten luottamusta näitä koskevan datan riittävään suojaan, mikä luo talouden toimijoille sekä tutkimus- ja kehityslaitoksille mahdollisuuksia kehittyä ja kasvaa.

4.4 ETSK kannattaa komission tavoitetta soveltaa käsillä olevassa lausunnossa tarkasteltavaa asetusta hallintoon, julkisen sektorin elimiin ja julkisoikeudellisiin laitoksiin, kuten on jo tehty julkisia hankintoja koskevien sääntöjen kohdalla. Näin varmistetaan järkevän lähestymistavan pohjalta, että sääntöjä sovelletaan tehokkaasti ja kattavasti kaikkiin julkisen sektorin toimijoihin niiden organisaatiomuodosta riippumatta.

4.5 Tältä kannalta uusissa säännöissä vaikuttaa lisäksi yleistä taustaa vasten oikeasuhteiselta ja johdonmukaiselta jättää julkiset yritykset sääntöjen soveltamisalan ulkopuolelle, koska niiden organisaatio perustuu yhä enemmän liiketoiminta- ja markkinamalleihin.

4.6 ETSK kannattaa 6 artiklan säännöksiä, joiden mukaan ”[j]ulkisen sektorin elimet, jotka sallivat [– –] datan luokkien uudelleenkäytön, voivat veloittaa maksuja tällaisen datan uudelleenkäytön sallimisesta” ja ”[m]aksujen on oltava syrjimättömiä, oikeasuhteisia ja objektiivisesti perusteltuja, eikä niillä saa rajoittaa kilpailua”. Tässä yhteydessä on aiheellista painottaa, että yritykset, pk-yritykset, mikro- ja pienorganisaatiot sekä yhteisötalouden organisaatiot toimittavat viranomaisille paljon dataa, toisinaan huomattavin kustannuksin, ja tämän vaikutukset erityisesti pk-yrityksille olisi otettava huomioon maksuja määritettäessä.

4.7 On myös aiheellista ja kannatettavaa, että maksujen laskentamenetelmä on julkaistava etukäteen ja että sen on perustuttava ennemminkin datan hallinnoinnista ja jakamisesta aiheutuviin kustannuksiin kuin johonkin muuhun kustannuslaskentajärjestelmään datalisenssin tapaan.

4.8 ETSK kiinnittää huomiota siihen, että datanvaihdon on tapahduttava sen mukaisesti, mitä SEUT-sopimuksen 101 artiklassa määrätään kilpailunvastaisista sopimuksista. Erityisesti on tärkeää noudattaa komission laatimia horisontaalista yhteistyötä koskevien sopimusten suuntaviivoja tietojenvaihdon tavassa. Näin estetään se, että tietoja vaihtavat tahot voisivat haitata markkinoiden avoimuutta edistämällä suorien kilpailijoiden välistä kilpailunvastaista yhteistyötä, mikä vähentäisi kilpailua kuluttajien sekä pien- ja mikroyritysten intressien kustannuksella ja vääristäisi näin asianmukaista kilpailua markkinoilla.

4.9 ETSK kannattaa painokkaasti sellaisten kansallisten viranomaisten nimeämistä (12 ja 20 artikla), joiden tulee varmistaa komission määrittämien uusien sääntöjen vaikuttavuuden asianmukainen seuranta, ja on samaa mieltä vaatimuksista, jotka näiden viranomaisten on täytettävä 23 artiklan mukaisesti.

4.10 Jotta estettäisiin tietokantojen epäasiallinen käyttö jäsenvaltio- tai unionitasolla, asianomaisten kansallisten viranomaisten olisi valvottava tietojen käyttöä yhteistyössä keskenään ja Euroopan komission kanssa.

4.11 Datan hallintaa harjoittaviin altruistisiin organisaatioihin ja niiden tunnustamisen yleisiin ehtoisin liittyen on myönteistä, että asetusehdotuksessa määritellään, että tällaisten organisaatioiden on oltava oikeudelliselta asemaltaan yleisen edun mukaisiin tavoitteisiin pyrkiviä voittoa tavoittelemattomia yhteisöjä ja ennen kaikkea riippumattomia ja itsenäisiä erityisesti suhteessa muihin organisaatioihin, jotka hallinnoivat dataa kaupallisiin tavoitteisiin pyrkien tai voitontavoittelumielessä.

4.12 Näillä edellytyksillä sekä tällaisten elinten erityisen julkisen rekisterin perustamisella vastataan asianmukaisella tavalla avoimuuden sekä altruistisen datanvaihdon kohteena olevien kansalaisten ja yritysten oikeuksien ja intressien suojelemisen tarpeeseen. Näin voidaan vahvistaa kaikkien sidosryhmien luottamusta.

4.13 ETSK kannattaa yhteyspisteen perustamista kuhunkin jäsenvaltioon ehdotetun asetuksen 8 artiklan mukaisesti ja on vakuuttunut sen hyödyllisyydestä. Yhteyspisteiden on oltava helposti kaikkien osapuolten saavutettavissa, jotta varmistetaan toiminnan tehokkuus ja edistetään hyvää yhteistyötä kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden ja työmarkkinaosapuolten kanssa.

4.14 On myös erityisen kannatettavaa, että asetuksen III luvussa tuodaan esiin mahdollisuus perustaa osuuskuntia datan hallintaa ja vaihtoa varten keinona edistää kansalaisten (työntekijöiden, kuluttajien, yrittäjien), pienyritysten ja yksittäisten yrittäjien intressejä, sillä ne eivät kykenisi saamaan haltuunsa tai käsittelemään suuria datamääriä yksinään. ETSK kannustaakin komissiota ja jäsenvaltioita tukemaan pk-yritysjärjestöjä, jotta ne voisivat toteuttaa yhteisiä aloitteita tämän tyyppisten keskinäisten organisaatioiden kehittämiseksi datan hallintaa ja vaihtoa varten.

4.15 Osuuskuntamuoto ja muut yhteistyömuodot näyttävätkin olevan erityisen soveltuvia välitystoiminnan ja datan vaihdon tai jakamisen hallinnoimiseen kansalaisten (työntekijöiden, kuluttajien, yrittäjien) ja yritysten välillä, sillä erityisesti osuuskuntamuoto mahdollistaa yhtenevät intressit datan hallinnassa rekisteröityjen ja osuuskunnan datan haltijan välillä sen ollessa tässä tapauksessa rekisteröityjen omaisuutta. Niiden avulla voitaisiin siis varmistaa yhteinen jaettu hallinto dataa tarjoavien ja sitä käyttävien ja hyödyntävien kansalaisten, yritysten ja yrittäjien välillä. Tällä mekanismilla voitaisiin tukea luottamuksen ja avoimuuden ilmapiiriä, joka on asianmukaisen datahallinnon välttämätön edellytys Euroopan digitaalisilla sisämarkkinoilla.

4.16 Tässä yhteydessä ETSK katsoo, että tarvitaan tehokasta yhteistyötä kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden, työmarkkinaosapuolten ja ammattialajärjestöjen kanssa.

4.17 Henkilötietojen suojaan liittyen ETSK muistuttaa, että EU:n lainsäädännön mukaan yksityisyyden suoja ja ihmisarvon kunnioittaminen ovat olennainen osa yksilön loukkaamattomia perusoikeuksia. Näiden oikeuksien asianmukaista suojelua uhkaa kuitenkin vapaaehtoisesti annetun datan väärinkäyttö silloin, kun datan saaminen perustuu ennalta annettuun suostumukseen, jota ei aina saa annettua kovin yksinkertaisesti. On myös paljon vakavampia tapauksia, joissa data anastetaan tosiasiallisen henkilöllisyysvarkauden avulla. Tuomioistuimet ovat eräissä jäsenvaltioissa toistuvasti antaneet tuomioita datavarkauksista. Varkaudeksi luokitteleminen merkitsee datan omistusoikeuden tunnustamista.

4.18 ETSK suosittaakin, että tunnustetaan digitaalisten tietojen eurooppalainen omistusoikeus, jotta kansalaiset (työntekijät, kuluttajat, yrittäjät) kykenevät valvomaan ja hallinnoimaan tietojensa käyttöä tai kieltämään sen. Tämä avaisi mahdollisuuden yhteisille toimille, joilla on selkeä oikeudellinen legitimiteetti ja joilla pyritään estämään henkilötietoihin pääsy ja valvomaan sitä sekä helpottamaan henkilötietojen hallintaa, jotta voidaan luoda Euroopan digitaaliset markkinat.

Bryssel 27. huhtikuuta 2021.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Christa SCHWENG

LIITE

Seuraava jaoston lausunnon tekstikohta poistettiin täysistunnon hyväksymällä muutosehdotuksella, mutta se sai tuekseen vähintään neljänneksen annetuista äänistä:

1.6 ETSK kannattaa ehdotusta nimetä kansalliset viranomaiset, joiden tulee varmistaa uusien sääntöjen asianmukainen valvonta, ja huomauttaa tässä yhteydessä, että jäsenvaltioissa jo toimivat henkilötietojen suojasta vastaavat viranomaiset voisivat huolehtia komission ehdotukseen sisältyvien sääntöjen täytäntöönpanosta hyödyntäen hankkimaansa kokemusta ilman tarvetta luoda uusia viranomaisia.

4.9 ETSK kannattaa painokkaasti sellaisten kansallisten viranomaisten nimeämistä (12 ja 20 artikla), joiden tulee varmistaa komission määrittämien uusien sääntöjen vaikuttavuuden asianmukainen seuranta, ja on samaa mieltä vaatimuksista, jotka näiden viranomaisten on täytettävä 23 artiklan mukaisesti. ETSK muistuttaa tässä yhteydessä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta jäsenvaltioiden organisatorista vapautta, että jo toimivilla henkilötietojen suojasta vastaavilla viranomaisilla on alalla huomattavaa teknistä ja sääntelyyn liittyvää asiantuntemusta. Ne voisivat näin ollen huolehtia komission ehdotukseen sisältyvien sääntöjen täytäntöönpanosta ilman tarvetta luoda uusia viranomaisia.

Äänestystulos:

Muutosehdotuksen (eli kohdan poistamisen) puolesta:	124
Vastaan:	94
Pidättyi äänestämästä:	27